

De Borch-Nieuwsbrief Baarloos Verleden

Zomer 2020 Nr. 45

ISSN: 1568-1939

Web: <http://deborcht.baarlo.com>

Mail: deborchtbaarlo@gmail.com

Vooruit Kijken

Langzamerhand lijken we in Nederland een beetje terug te keren naar een situatie, die wat meer mogelijk maakt op het gebied van bijeenkomsten en vergaderingen.

Het was immers best even schrikken, toen we de geplande jaarvergadering van 7 april 2020 moesten afblazen in verband met het Coronavirus. Ook in onze regio heeft het Covid19-virus danig om zich heen gegrepen en de nodige slachtoffers gemaakt.

Naar al diegene die met de gevolgen van dit virus zijn geconfronteerd, zelf, in nabije familie of kennissenkring, gaat ons medeleven uit.

Maar we willen ook vooruitkijken.

Sinds 27 mei, zijn de werkzaamheden in het Borchthome aan de Hoofdstraat 1a (Sjiwa), hervat. Met een kleinere bezetting en een aangepast rooster, dat wel. Maar met inachtneming van de Corona-maatregelen, kunnen we op deze wijze weer aan het werk. Het historisch informatie punt (HIP) in de Engelbewaarder zal weer worden hervat als de bibliotheek ook weer op zaterdag de diensten gaat hervatten.

Het bestuur heeft ook de eerste vergadering achter de rug, op 3 juni zijn we weer bij elkaar geweest met als belangrijk agendapunt: de voorbereiding van de Jaarvergadering.

Jaarvergadering 2020

De uitgestelde jaarvergadering van 2020 gaat nu plaatsvinden op woensdagavond 1 juli aanstaande, aanvang 20:00 uur in MFC de Engelbewaarder, Tiendvrij 18, Baarlo.

Naast de vaststelling van de Jaarstukken en het Jaarprogramma 2020, zal de voorzitterswissel het meest belangrijke agendapunt vormen.

Op 19 februari konden de aanwezige leden al kennismaken met de beoogde voorzitter, Geert Segers. Hierdoor zal zijn voordracht voor het voorzitterschap geen verrassing meer zijn.

De vergadering vindt plaats onder strikte Corona-regels, zodat iedereen veilig aan de beraadslaging kan deelnemen. Op korte termijn gaan de uitnodiging en de bijhorende stukken naar de leden.

Vrijwilligers: altijd welkom

Binnen de Historische Werkgroep de Borcht worden heel veel werkzaamheden verricht:

Digitaliseren, rubriceren en catalogiseren van foto's; bidprentjes; kaarten; affiches.

Boeken worden gerubriceerd en gecatalogiseerd.

Het oude archief wordt opnieuw gecatalogiseerd en op een goede en veilige manier opgeborgen.

Archieven van verenigingen worden gecatalogiseerd (Fanfare, Sportpark de Berckt) zodat zij straks kunnen worden overgedragen aan het gemeentelijk archief.

Maar er blijft ook werk liggen. We hebben een aantal manuscripten, welke nodig uitgetypt moeten worden, zodat ze digitaal ontsloten en benaderbaar worden.

Voor al dat werk kunnen we vrijwilligers gebruiken. Het werk kan op het Borchthome plaatsvinden, maar sommige activiteiten kunnen door de vrijwilliger ook van huis uit worden gedaan.

Vrijwilligers hoeven niet per sé lid te zijn van de HWG de Borcht.

Al het werk van vrijwilligers wordt uiteraard door wat meer ervaren leden begeleid.

Heeft uzelf interesse, of heeft u een tip, een naam van iemand waarmee we hierover eens kunnen gaan praten, laat het dan vooral weten!

Dat kan op verschillende manieren:

Per mail: deborchtbaarlo@gmail.com

Persoonlijk: bij een van de leden van het bestuur of bij een van de al werkzame vrijwilligers van het Borchthome:

Twan Beurskens, Sjaan Vaessen, Ton Grubben, Piet Schinck, Piet Hendrix, Theo Stemkens of Ton van Daelen.

Een “Franse connectie”

Een poosje terug kreeg ik een briefje onder ogen, aangereikt door ons medelid Sjaan Vaessen. Het briefje was gericht aan notaris Haffmans in Helden en geschreven in het Frans en ondertekend door Baron d’Erp.

Het handschrift kwam me licht bekend voor; ik had kort daarvoor een afbeelding van een briefje ontvangen van onze zustervereniging (l’Association Quiévrechain d’hier et d’aujourd’hui) uit Quiévrechain in Noord Frankrijk. Dat briefje werd door hen toegerekend aan Baron Henri Louis Joseph d’Erp, die daar in het plaatselijke kasteel had gewoond.

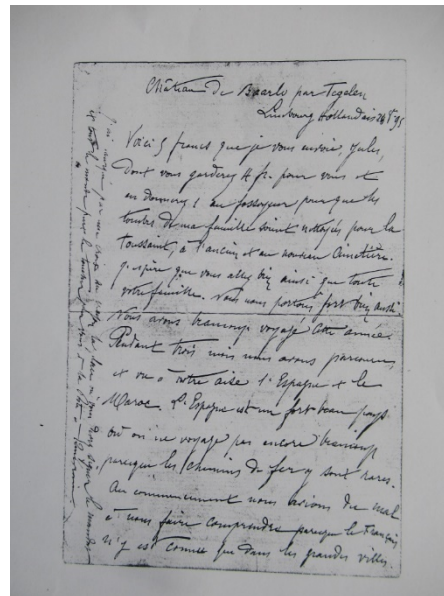
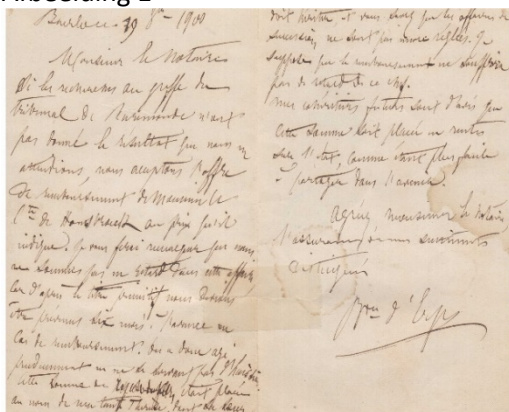
Toeval bestaat niet; een paar dagen later kreeg ik van de huidige bewoners van het kasteel de Borcht in Baarlo een afbeelding van een briefkaart, met hetzelfde handschrift!

Dat vraagt om onderzoek!

Ik ben er vrij zeker van, dat de tekst van het eerst beschreven briefje (19 oktober 1900) is geschreven door Henri (Hendrik) Louis Joseph van Erp¹ (afbeelding 1). Vergelijk het handschrift maar eens met de brief aan “Jules” van 1895. (afbeelding 2). Daarvan schreef Docteur Briche, een lokale historicus in Quiévrechain in 1996, dat hij er weet van had, dat deze was geschreven door Henri d’Erp.

Daarnaast is er in de eerste brief uit 1900 gericht aan de notaris Haffmans, sprake van “mijn Tante Thérèse”. In 1900 (het jaar waarin het briefje wordt geschreven,) is er maar één neef, die in Baarlo verblijft: Henri.

Afbeelding 1

Afbeelding 2

Voor we aan de ontcijfering van de briefjes gaan beginnen, is het nodig de hoofdrolspelers voor te stellen.

In 1787 erfte Hendrik Willem Antonie van Erp tot Holt en Baerle van een verre neef, Baron Bierens, de heerlijkheid en borcht (kasteel) Baarlo. Hendrik Willem was een baron, geboren op 22 augustus 1759 op de Havezate Baerle in Didam (Gelderland). Hij was het vijfde kind uit een gezin van acht (vier jongens en vier meisjes), de derde zoon.

Samen met zijn jongere broer Balthazar Auguste Marie Antoine (6 juni 1760) gaat hij op jonge leeftijd in dienst. Ook zijn vader was militair geweest, en evenals hij komen de beide broers bij het bekende regiment van de la Marck, een Duitse graaf, die zijn (militaire) diensten verhuurde aan degene die het meest betaalde. Zo werden de beide broers met hun regiment “verhuurd” aan de Franse Koning Lodewijk XVI, die het regiment inzette voor een oorlog in India. Na een avontuurlijke reis heen, schermutselingen in India, volgde er een lange reis weer terug naar Europa.

Daar hoorde Hendrik, dat hij de heerlijkheid Baarlo en de borcht aldaar in zijn bezit gekregen heeft.

Hij gaat in Baarlo wonen, samen met zijn broer Frans Balthazar, die kanunnik was (geweest) in

1 Henri Louis Joseph d’Erp de Holt et Baerle (*19-1-1834 Kasteel Hugemont (Dompierre sur Helpe)- †25-9-1903 Kasteel Baarlo)

het Belgische Rutten. Later voegt zich Balthazar, na ook nog in Engelse dienst in Ierland te zijn geweest, zich bij hen in Baarlo.

In 1795 huwt Hendrik Willem in Bedum (Groningen) met Helena Gertrudis Maria Josepha van Voorst tot Voorst (geboren te Didam 16-9-1771). Samen krijgen zij in Baarlo tien kinderen, vijf jongens en vijf meisjes.

De oudste vier zonen worden allen militair:

-Balthasar (* 1796) in dienst van het Hollandse leger, onder meer in Bergen op Zoom.

-Jan Egidius (*1800) gaat in Hollandse dienst, maar kiest in 1830 de zijde van de Belgen

-Joseph Bruno (*1801) in Hollandse dienst, komt te overlijden na schermutselingen met de Belgische opstandelingen bij de Lier in 1830

-Frederik Asuerus² (*1803) wordt op zeer jonge leeftijd page van Koning Willem I van Holland, gaat later naar de militaire school in Delft. Hij dient in het garnizoen in Mechelen, en kiest bij de Belgische opstand in 1830 voor de zijde van de Belgen. (Met instemming van Koning Willem I, die hem van zijn eed van trouw ontsloeg.) In 1832 huwt hij te Dompierre-sur-Helpe in kasteel Hugemont, zijn volle nicht Louise de Présau de Hugemont, zij gaan samen op het Kasteel Hugemont wonen en daar worden ook hun kinderen geboren. In 1851 verhuist het gezin naar het net aangekochte Kasteel Quiévrechain, dat vlakbij de Belgisch Franse grens in het plaatsje Quiévrain (België) ligt.

Hun drie kinderen zijn: Hendrik¹, waarover later meer, Gustave (* 1838), die op jonge leeftijd (1857) sterft (in Parijs, waar hij studeert aan het College van de Jezuïeten) en Louisa Aldegonde (*1843) welke huwt met Henri Hugues de Pelletier de Chambure. Zij krijgen vier kinderen.

Frederik overlijdt kort na zijn zoon Gustave in 1859, naar men zegt van verdriet over diens dood. Zijn echtgenote Louise overlijdt in 1885.

---

² Frederik Adsuerus Lodewijk van Erp tot Holt en Baerle (*2-3-1803 Baarlo-†11-9-1859 Quiévrechain).

³ Marie Louise Françoise Joséphine de Présau d'Hugemont (* 25-7-1804 Dompierre-†20-1-1885 Quiévrechain)

⁴ Henriëtte Louise Marie de l'Escaille de Lier (*25-12-1842 Baarlo-†24-10-1926 Hamont-Lo)

⁵Thérèse Henriëtte Louise van Erp tot Holt en Baerle(*1-2-1810 Baarlo-†6-9-1900 Baarlo

Henri (Hendrik) was de oudste zoon van Frederik van Erp² en Louise de Présau³.

Hendrik is ook de schrijver van het boekje "Familieherinneringen", geschreven in Quiévrechain in 1892. (Afbeelding 3)

Hendrik verkocht het kasteel in Quiévrechain (afbeelding 4) in 1884 (op 6 september) en ging daarna met zijn echtgenote (en zijn volle nicht), Louise de l'Escaille de Lier⁴, veelvuldig op reis en logeerde regelmatig bij zijn tantes, zussen van zijn vader, in Baarlo. Zijn (ongehuwde) tantes, Therese⁵; Josephine⁶ en Clara⁷ waren de laatst levenden van de tien kinderen van Hendrik Willem Anthonie van Erp tot Holt en Baerle⁸ en Helena Gertrudis Maria Josepha van Voorst tot Voorst⁹.

Na het overlijden van de laatste van de drie tantes (Clara⁷, op 8-1-1903) vestigen Hendrik en zijn vrouw Louise zich op 24-1-1903 op het Kasteel de Borcht in Baarlo.

Hendrik overlijdt aldaar op 25-9-1903, waarna zijn vrouw op 14-6-1906 verhuist naar het familiekaasteel van de De l'Escailles in Hamont-Lo. Daar overlijdt zij in 1926. Van haar hand hebben we nog een briefje, gericht aan haar nicht, Douairière van Wintershoven op de Berckt van 21 juni 1906 (afbeelding 6)

Er is nog een document met het handschrift van Hendrik bekend. Ik heb daarvan alleen een (slechte) afbeelding. (Afbeelding 5)

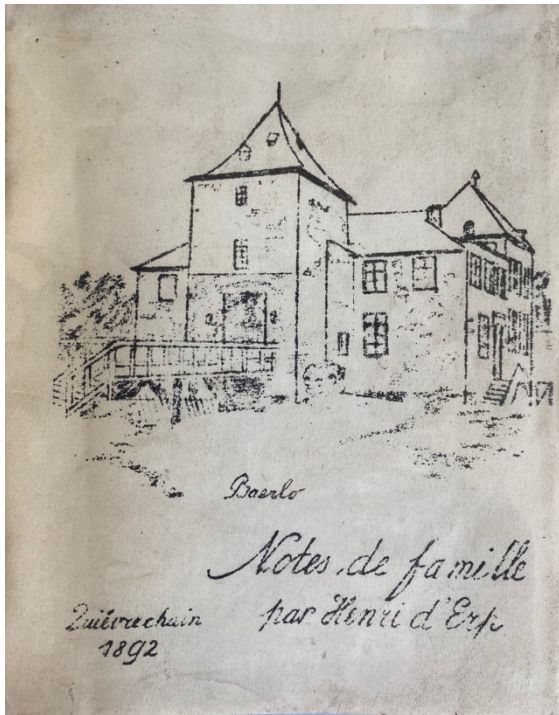
⁶ (Joséphine) Antonetta Maria Josepha Theresa van Erp tot Holt en Baerle (*6-1-1798 Baarlo- †11-1-1892 Baarlo)

⁷ Clara Theresia Bernadine van Erp tot Holt en Baerle (*7-1-1808 Baarlo-†8-1-1903 Baarlo),

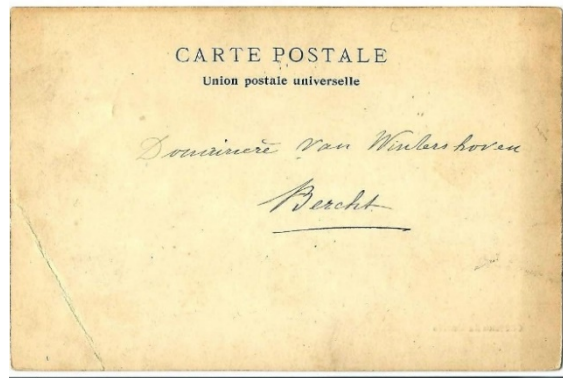
⁸ Hendrik Willem Anthonie van Erp tot Holt en Baerle(*Didam 27-8-1759 -†Baarlo 18-8-1820)

⁹ Helena Gertrudis Maria Josepha van Voorst tot Voorst (*Didam 14-8-1771 -†Baarlo 24-4-1852)

Afbeelding 3

Afbeelding 6

Afbeelding 4

Afbeelding 5

Baerlo 19 10 - 1900

Monsieur le Notaire

Si les recherches au greffe du Tribunal de Ruremonde n'ont pas donné le résultat que nous en attendions, nous acceptons l'offre de remboursement de Monsieur le Comte de Hoensbroeck au prix qu'il indique. Je vous ferai remarquer que nous ne sommes pas en retard dans cette affaire car d'après le titre primitif nous devons être prévenu six mois d'avance en cas de remboursement. On a donc agi prudemment en ne le donnant pas à Monsieur de Hoensbroeck, tant placée au nom de ma tante Thérèse, tant de leur

Je vous prie d'agréer, Monsieur le Notaire, l'assurance de mes sentiments distingués.

Baron d'Erp

Je vous prie d'agréer, Monsieur le Notaire, l'assurance de mes sentiments distingués.

Baron d'Erp

De "vertaling" van de briefjes

Baerlo 19-10-1900.

Monsieur le Notaire,

Si les recherches au greffe du tribunal de Ruremonde n'ont pas donné le résultat que nous en attendions, nous acceptons l'offre de remboursement de monsieur le Comte de Hoensbroeck au prix qu'il indique, je vous ferai remarquer que nous ne sommes pas un retard dans cette affaire

Car d'après le titre primitif nous devons être prévenu six mois d'avance en cas de remboursement. On a donc agi prudemment en ne le donnant pas à Monsieur de Hoensbroeck,

tant de leur soit héritée et vous savez que les affaires de successions ne sont pas encore réglées. Je suppose que le remboursement ne souffre pas de retard de ce type(?)

Mes cohéritiers futurs sont d'avis que cette somme soit placée en rentes sur l'état comme étant plus facile à partager dans l'avenir.

Agréé, monsieur le notaire,

L'assurance de mes sentiments distingués,

Baron d'Erp.

Baerlo 19-10-1900.

Meneer de Notaris,

Nu het onderzoek ter griffie van de rechtbank in Roermond niet het verwachte resultaat heeft opgeleverd, accepteren we het aanbod van terugbetaling van de heer de Graaf van Hoensbroeck tegen de prijs die hij aangeeft, ik wil u erop wijzen dat we dat niet te laat zijn in deze kwestie;

Omdat we volgens de oorspronkelijke titel zes maanden van tevoren op de hoogte moeten worden gesteld in geval van terugbetaling. We hebben daarom voorzichtig gehandeld door het aan de deurwaarder te geven.

Deze som van ..... werd geplaatst in de naam van mijn tante Thérèse, van wie velen moeten erven en je weet dat de zaken van erfenis nog niet geregeld zijn. Ik veronderstel

dat de terugbetaling geen last heeft van een dergelijke vertraging (?)

Mijn toekomstige mede-erfgenamen zijn van mening dat dit bedrag in de annuïteiten van de staat moet worden geplaatst omdat het in de toekomst gemakkelijker te delen is.

Wees verzekerd, mijnheer de notaris,
van mijn hoogachting,

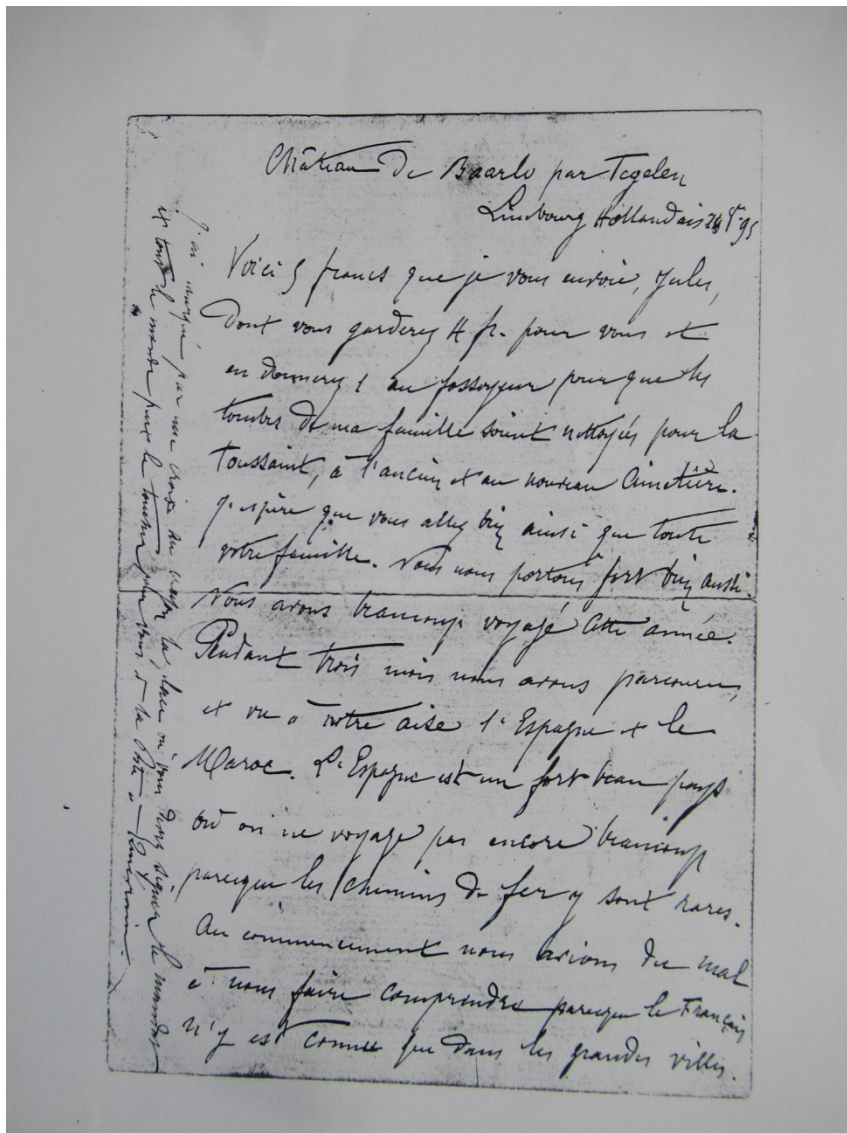
Baron d'Erp.

Het briefje is geschreven op 19 oktober 1900. Er staat wel 19-8bre-1900, maar dat is een ouderwetse wijze van schrijven, waar de 8 staat voor het latijnse octo. Octo+bre = Octobre. Op de envelop staat ook de datum 20-10-1900 in het poststempel.

Het briefje werd geschreven na het overlijden van Thérèse van Erp (op 6-9-1900) aan de notaris van de familie, Notaris Haffmans in Helden. De schuld van de Graaf van Hoensbroek bestaat als heel lang en is een militair pensioen van een van de eerdere van Erpen.

Chateau de Baerlo par Tegelen,
Limbourg Hollandais, 24 septembre 1895.

Voici 5 Francs que je vous envoie, Jules, dont vous garderez 4 fr pour vous et en donnerez 1 au fossoyeur pour que les tombes de ma famille soient nettoyées pour la Toussaint à l'ancien et au nouveau cimetière. J'espère que vous allez bien ainsi que toute votre famille. Nous nous portons fort bien aussi. Nous avons beaucoup voyagé cette année. Pendant trois mois nous avons parcouru et vu à notre aise l'Espagne et le Maroc. L'Espagne est un fort beau pays où on ne voyage pas encore beaucoup parce que les chemins de fer y sont rares. Au commencement nous avions du mal à nous faire comprendre puisque le Français n'y est connu que dans les grandes villes. J'ai marqué par une croix au crayon la place où vous devrez signer le mandat et tout le monde peut le toucher pour vous à la Poste à Quiévrain.

Kasteel Baarlo bij Tegelen,
Nederlands Limburg, 24 september 1895.

Hier zijn 5 francs die ik je stuur, Jules, waarvan je er 4 voor jezelf houdt en er 1 aan de doodgraver geeft, zodat de graven van mijn familie worden schoongemaakt voor Allerheiligen op de oude en de nieuwe begraafplaats. Ik hoop dat het goed gaat met jou en je hele gezin. Met ons is ook alles heel goed. We hebben dit jaar veel gereisd. Drie maanden lang hebben we rond getourd en zagen we Spanje en Marokko op ons gemak. Spanje is een heel mooi land waar nog niet veel wordt gereisd omdat de spoorwegen schaars zijn.

In het begin vonden we het moeilijk om ons verstaanbaar te maken, aangezien Frans alleen bekend is in grote steden. Ik heb met een kruis, in potlood, de plaats gemarkeerd waar u het mandaat wilt ondertekenen en iedereen kan u bedienen op het postkantoor in Quiévrain.

Dit briefje schrijft Hendrik na de verkoop van het kasteel in Quiévrechain aan een zekere Jules, waarvan men aldaar weet, dat het een van de vroegere bedienden op het kasteel was. Er is sprake van het schoonmaken van de graven van de familie van Hendrik; onlangs heeft onze zustervereniging in Quiévrechain een drietal grafstenen ontdekt en de teksten daarop kunnen ontcijferen, het blijken de grafstenen van de ouders en de broer (Gustave) van Hendrik te zijn. Hendrik en zijn vrouw Marie zijn na de verkoop van het kasteel in Quiévrechain gaan reizen en hebben zich later gevestigd in Hamont-Lo (België), in het ouderlijke kasteel van de l'Escailles.

Douairière van Wintershoven
Berckt

Château de Baerlo, Maasbrée, 28 juin 1906.

Ma chère Cousine,

Malgré le désir que j'en ai il me sera impossible de pousser une pointe jusqu'au Bercht.

Je suis accablée de besogne et les emballageurs se sont tellement dépêchés, que je devrai partir un jour plus tôt. Vendredi soir je n'aurai même plus une chaise pour m'asseoir.

Votre visite m'a fait plaisir et si vous passez un jour par Hamont n'oubliez pas que j'y habite.

Mille choses affectueuses ainsi qu'au cher abbé.

M. d' Erp.

Weduwe van Wintershoven
Berckt

Kasteel Baarlo, Maasbree, 28 juni 1906.

Mijn beste nicht,

Ondanks dat ik het graag zou willen, zal het voor mij onmogelijk zijn om richting de Bercht te komen.

Ik ben overweldigd door het werk en de verhuizers hebben zoveel haast gemaakt dat ik een dag eerder moet vertrekken.

Vrijdagavond heb ik niet eens een stoel om op te zitten.

Je bezoek heeft me gelukkig gemaakt en als je ooit in de buurt van Hamont komt, vergeet dan niet dat ik daar woon.

Duizend bliken van genegenheid, ook voor de lieve abt.

M. d 'Erp.

De weduwe van Hendrik van Erp (overleden in september 1903), Marie van Erp de l'Escaille en schrijfster van dit briefje, bleef tot na de boedelscheiding in 1904 in Baarlo wonen. Uit de boedelscheiding verkreeg ze de hoeve Groot Hummeren, welke ze in 1906 heeft verkocht. Daarna vertrok ze naar Hamont-Lo, naar haar voorouderlijk kasteel. Ze werd uitgeschreven uit de gemeente Maasbree in juni 1906.

Aannemelijk is, dat zij in juni 1906 haar spullen heeft verhuisd naar Hamont.

Kasteel De Berckt werd vanaf 1901 verkocht aan en bewoond door de Zusters Carmelitessen van Saint Denis. Zij verbleven daar tot 1922.

De naam van haar nicht, Van Wintershoven, is (nog) niet uit andere bronnen bekend.

Ton van Daelen.

Facebook bericht van onze zustervereniging in Quiévrechain:

Une belle collaboration franco-hollandaise : L'association Quiévrechain d'hier et d'aujourd'hui et l'association historique de Baarlo ont, en équipe, déchiffré un courrier de 1900. On sait maintenant qu'elle a été écrite par Henri (Hendrik) d'Erp. Il était le fils aîné de Frederik van Erp et de Louise de Préseau, enterrés derrière l'église Saint-Martin de Quiévrechain.

Hendrik est également l'auteur du livre « Souvenirs de famille », écrit à Quiévrechain en 1892.

Hendrik a vendu le château de Quiévrechain en 1894 (le 6 septembre) à Fanny de Mot, veuve d'Amédée Bracq. Ce courrier est actuellement étudié par Ton van Daelen, historien à Baarlo (Pays-Bas).

MAIS TOUT COMMENÇA PAR UN MARIAGE

Louise de Préseau naquit au château d'Hugémont, à Dompierre-sur-Helpe tandis que Frédéric d'Erp d'Holt a vu le jour au château de Baerlo, aux Pays-Bas.

Il était d'usage que les nobles exécutaient une carrière militaire. Frédéric fut lieutenant au régiment des dragons,

au service des Pays-bas. Il a été licencié par le roi Guillaume, fin 1830, juste avant la création de la Belgique. Il entra comme capitaine dans le 2ème régiment des chasseurs à cheval au service de la Belgique. Il quitta l'armée, pour se marier avec sa cousine germaine le 15 août 1832. Louise avait 28 ans et Frédéric 27. Louise était la fille de Louis de Préseau, ancien capitaine des dragons, premier responsable des écuries d'Elisabeth de France, Député du Nord, Chevalier de Saint-Louis et Chevalier de la Légion d'honneur.

Een mooie Frans-Nederlandse samenwerking:

De vereniging "Quiévrechain gisteren en vandaag" en de historische vereniging van Baarlo hebben in samenwerking een brief van 1900 ontcijferd. We weten nu dat het geschreven werd door Hendrik van Erp - Hij was de oudste zoon van Frederik van Erp en Louise de Préseau, begraven achter de Sint-Martin kerk van Quiévrechain.

Hendrik is ook de auteur van het boek "Familieherinneringen", geschreven in Quiévrechain 1892.

Hendrik verkocht het kasteel van Quiévrechain 1894 (6 september) aan Fanny de Wot, weduwe van Amédée Bracq. Deze brief wordt momenteel bestudeerd door Ton van Daelen, (amateur)historicus te Baarlo (Nederland).

Maar alles begint met een bruiloft.

Louise de Préseau werd geboren in het kasteel van Hugémont in Dompierre-sur-Helpe, terwijl Frédéric d'Erp d'Holt in het kasteel van Baarlo in Nederland werd geboren. Het was gebruikelijk dat de edelen een militaire loopbaan volgden. Frédéric was luitenant bij het regiment dragonders, ten dienste van Nederland. Eind 1830 werd hij ontslagen door koning Willem I, vlak voor de oprichting van België. Hij begon als kapitein van het 2e regiment van jagers te paard ten dienste van België. Hij verliet het leger, om te trouwen met zijn volle nichtje op 15 augustus 1832. Louise was 28 jaar oud en Frédéric 27. Louise was de dochter van Louis de Préseau, voormalig kapitein van de dragonders, eerste verantwoordelijke voor de stallen van Elisabeth de France, afgevaardigde van het noorden, Ridder van Saint-Louis en Ridder van het Legioen van Eer.

5-6-2020 ·